



Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6. Vtrum remaneat forma substantialis panis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

intelligibilis actu, & etiam intelligens: nam omnes formae a materia separatae, sunt tales. Tertiò esset inconueniens huic sacramento: nam accidentia panis in hoc sacramento remanent, ut sub eis uideatur corpus Christi: non autem sub propria specie, sicut supra dictum est. Et ideo dicendum est, quod forma substantialis panis non remanet.

Ar. p. 12c.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod nihil prohibet arte fieri aliquid, cuius forma non est accidens, sed forma substantialis; sicut arte possunt produci ranæ & serpentes: talem enim formam non producit ars uirtute propria sed uirtute naturalium principiorum. Et hoc modo producit formam substantialem panis, uirtute ignis decoquentis materiam ex farina, & aqua confectam.

D. 577.

AD SECVNDVM Dicendum, quod anima est forma corporis, dans ei totum ordinem esse perfecti, esse, & esse corporeum, & esse animatum, & sic de aliis: conuertitur igitur forma panis in formam corporis Christi, secundum quod dat esse corporeum, non autem secundum quod dat esse animatum tali anima.

AD TERTIVM dicendum, quod operationum panis, quaedam consequuntur ipsum ratione accidentium, sicut immutare sensum, & tales operationes inueniuntur in speciebus panis post consecrationem, propter ipsa accidentia, quae remanent: quaedam autem operationes consequuntur panem, uel ratione materiae, sicut quod conuertatur in aliquid, uel ratione formae substantialis, sicut est operatio conuolvens speciem eius, puta quod confirmat cor hominis. Et tales operationes inueniuntur in hoc sacramento: non propter formam uel materiam quae remanet: sed quia miraculose conferuntur ipsis accidentibus, ut infra dicitur.

q. 77. ar. 3. 5. & 6.

ARTICVLVS VII. *Utrum ista conuersio fiat in instanti*

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur, quod ista conuersio non fiat in instanti, sed sit successiua. In hac enim conuersione prius est substantia panis, & postea substantia corporis Christi. non ergo utrumque est in eodem instanti, sed in duobus instantibus: sed inter quolibet duo instantia est tempus mediu. ergo oportet quod haec conuersio fiat secundum successionem temporis, quod est inter ultimum instans quo est ibi panis, & primum instans, quo est ibi corpus Christi.

Supra art. 3. cor. & infra q. 78. ar. 8. 5. co. & 4. d. 11. q. 1. art. 2. cor. p. & ar. 3. q. 2. per totum & 4. contra 273.

¶ 2. Preter. In omni conuersione est fieri & factum esse: sed haec duo non sunt simul: quia quod fit, non est: quod autem factum est, iam est. ergo in hac conuersione est prius & posterius, & ita oportet quod non sit instantanea, sed successiua.

Li. 4. ca. 4. p. 1. rum a prin. tom. 4.

¶ 3. Preter. Amb. dicit in lib. de sacr. quod istud sacramentum, Christi sermone conficitur: sed sermo Christi successiue perfertur. ergo haec conuersio fit successiue.

SED CONTRA est, quod haec conuersio perficitur uirtute infinita, cuius est subito operari.

RESPON. Dicendum, quod aliqua mutatio est instantanea triplici ratione: uno quidem modo ex parte formae, quae est terminus mutationis: si. n. sit aliqua forma quae recipiat magis & minus. successiue accipitur subiecto, sicut sanitas. & ideo quia forma substantialis non recipit magis & minus, inde est, quod subito fit eius introductio in materia. alio modo ex parte subiecti, quod quandoque successiue praeparatur ad susceptionem formae. & ideo aqua successi-

ue calefit: quando uero ipsum subiectum est in ultima dispositione ad formam, subito recipit ipsam, sicut diaphanum subito illuminatur. Tertiò modo ex parte agentis, quod est infinita uirtutis: unum statim potest materiam ad formam disponere: sicut dicitur Mar. 7. quod cum Christus dixisset, Ephetha, quod est adaperire, statim aperire sunt aures hominis, & solutum est uinculum linguae eius. & his tribus rationibus haec conuersio est instantanea. Primum quidem, quia substantia corporis Christi, ad quam terminatur ista conuersio, non suscipit magis neque minus. secundo, quia in hac conuersione non est aliquod subiectum, quod successiue praeparatur. tertio, quia agitur Dei uirtute infinita.

D. 574.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quidam non simpliciter concedunt, quod inter quolibet duo instantia sit tempus medium. Dicunt enim quod hoc nec locum in duobus instantibus, quae referuntur ad eundem motum, non autem in duobus instantibus, quae referuntur ad diuersa: unde inter instans quod mensurat finem quietis, & aliud instans quod mensurat principium motus, non est tempus medium: sed in hoc deceptiuntur, quia unitas temporis & instantis, uel etiam pluralitas eorum, non accipitur secundum quosque motus, sed secundum primum motum celi, qui est mensura omnis motus & quietis: & ideo, alij hoc concedunt in tempore, quod mensurat motum dependentem ex motu celi, sunt autem quidam motus, ex motu celi non dependentes, nec ab eo mensurati, sicut in prima parte dictum est.

lib. 4. prim. in art. 1. tom. 3.

1. par. q. 13. a.

AD TERTIVM dicendum, quod inter duo instantia illis moribus respondentia, non est tempus medium: sed hoc non habet locum in proposito, quia quomuis ista conuersio in se non habeat ordinem ad motum celi, consequitur tamen prolationem uerborum, quam necesse est motu celi mensurari, & ideo necesse est inter quolibet duo instantia circa istam conuersionem signata, esse tempus medium. quidam ergo dicunt, quod instans, in quo ultimo est panis, & instans, in quo primo est corpus Christi, sunt quidem duo per coparationem ad mensurata, sed sunt unum per coparationem ad tempus mensurans: sicut cum duae lineae se contingunt, sunt duo puncta ex parte duarum linearum, unum autem punctum ex parte loci continentis: sed hoc non est simile, quia instans & tempus, particularibus moribus non est mensura intrinseca, sicut linea & punctus corporibus, sed solum extrinseca, sicut corporibus locus. unde alij dicunt, quod est idem instans re, sed aliud ratione. sed in hoc sequeretur, quod realiter opposita essent simul, nam diuersitas rationis non uariat aliquid ex parte rei. Et ideo dicendum est, quod haec conuersio (sicut dictum est) perficitur per uerba Christi, quae a sacerdote proferuntur, ita quod ultimum instans prolationis uerborum, est primum instans, in quo est in sacramento corpus Christi: in toto autem tempore praecedente est ibi substantia panis, cuius tempus non est accipere aliquod instans, proximo praecedens ultimum, quia tempus non componitur ex instantibus. consequenter se habentibus, ut probatur 6. * Phys. Et ideo est quidem dare primum instans, in quo est corpus Christi, non est autem dare ultimum instans, in quo sit substantia panis, sed est dare ultimum tempus. Et idem est in mutationibus naturalibus, ut patet per Philos. in 8. Phys. ¶

D. 741.

In corp. ar.

lib. 6. Phys. 4. prim. in art. 1. tom. 3. D. 744.

lib. 8. rec. 1. tom. 1.

AD SECVNDVM dicendum, quod in mutationibus instantaneis simul est fieri & factum esse: sicut simul est illuminari & illuminatum esse: dicitur enim in talibus factum esse, secundum quod iam est: fieri autem, secundum quod ante non fuit.

AD